Poštnina plačana v gotovini.
ŠTEV. 50.
V LJUBLJANI, četrtek, dne 4. marca 1926.
Posamezna številka Din 1·—.
LETO III.

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvzemši nedelj in praznikov.
Mesečna naročnina: V Ljubljani in po pošti: Din 20·—, inozemstvo Din 30·—.

Neodvisen političen list.
UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO:
SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 13.
TELEFON ŠTEV. 552.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.
Pismenim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.
Račun pri poštnem ček. uradu štev. 13.633.

O poroti.

Mladinski popoldnevnik piše lekcijo poroti, ker je oprostila drž. nameščenca, ki je priznal, da je poneveril nekaj tisočev državnega denarja, dočim je obsodilo uradnico, ki je tudi priznala poneverbo, uradno poneverbo, toda škodo poravnala, čeprav je bila poneverjena vsota skoraj desetkrat večja. Kam pride javna morala, če se priznane poneverbe ne bodo kaznovale, vzklika mladinski popoldnevnik. Saj bodo uradniki kar brez strahu poneverjali denar, ko pa vedo, da jih porota oprosti.

Mi se s tem strahom mladinskega popoldnevnika niti najmanje ne strinjamo in enako odklanjamo njegovo mnenje, da je porota sodila slabo. Nasprotno smo mnenja, da je porota sodila vestno in po globokem preudarku ter upravičila nade, vsled katerih je bila postavljena.

V prvem slučaju je poneveril davčni eksekutor — gotovo ne popularna oseba — 6000 dinarjev, ker kot družinski oče s svojo borno plačo ni mogel preživljati rodbine. V drugem slučaju pa je poneverila nad 77.000 dinarjev uradnica, ki sama ne ve, kako je mogla poneveriti tako visoko vsoto. Ali ni jasno, da je zagovor davčnega eksekutorja verjeten, ali pa ni enako razumljivo, če pravijo porotniki, da je vsota 77.000 dinarjev previsoka, da bi se dala opravičiti poneverba z bedo? Če je bila ta vsota poravnana, je stranskega pomena, ker jo je poravnal predstojnik urada iz svojega.

Pa tudi ne glede na to, če je sodila porota prav ali ne, smo mnenja, da pravdoreka porote ni v nobenem slučaju podcenjevati. Porota je ljudsko sodišče, porota pomeni uzakonitev pravila, da je ljudski glas božji glas in zato je pravdorek porotnikov vedno enakovreden vsaki drugi razsodbi. Če izvira ena obsodba iz temeljitejšega spoznanja zakonov, pa izvira druga iz ljudskega pravnega čuta, ki je pravzaprav temelj vse zakonodaje. Zakaj, kar se upira ljudskemu pravnemu čutu, to ne more obstati kot zakon, to mora biti izpremenjeno.

Oprostilna razsodba porote pa dokazuje, da ljudski pravni čut obsoja sedanje stanje, da državni uradnik nima toliko plače, da bi mogel preživeti sebe in svojo rodbino. Tako silno obsoja ljudstvo to brezsrčnost države do svojih nameščencev, da oprosti tudi tistega, ki prizna, da je poneveril tuj denar. In vendar je med našim narodom tako silno razvit lastninski čut, da ni nobenega strahu, da narod ne bi vedel, da je poneverba — poneverba.

Toda narod ve tudi to, da živ nihče ne more pod zemljo in da je prva dolžnost družinskega glavarja do svoje družine, potem pridejo šele druge dolžnosti. Siti ljudje lahko deklamirajo tudi druge stvari, kdor pa je videl le enkrat obup matere, ki ni mogla dati svojemu otroku jesti, ta bo materi oprostil vsako dejanje, ki ga je storila v korist svojega gladnega otroka.

Oprostilna razsodba porote je opomin naroda državi, da stori svojo dolžnost do svojih nameščencev. Obenem pa je tudi opomin onim strankam, ki mislijo, da postanejo nepopularne, če zahtevajo tudi za uradnika njegove pravice.

Če bo država, če bodo stranke ta opomin preslišale, potem se bodo poneverbe pač ponavljale. Toliko bi se pač tudi vladni gospodje lahko naučili iz zasebnega življenja, da je najboljše jamstvo proti poneverbam to, če so nameščenci tako plačani, da jim ni treba segati po tuji lastnini. Zakaj nobena prijetnost ni — postal defravdant!

To je nauk oprostilne razsodbe porote, ne pa jamranje mladinskega popoldnevnika!

Pašić se umakne v ozadje?

Beograd, 4. marca. Kakor se doznava od prijateljev Nikole Pašića, se je Pašić zaradi velike starosti in oslabelosti odločil, da se umakne v ozadje in da kot opazovalec spremlja celokupno delo radikalne stranke. V kritičnih trenutkih pa bi kot razsodnik odločil v vseh vprašanjih, ki se tičejo radikalne stranke.

ACA STANOJEVIĆ NASLEDNIK PAŠIĆA.

Beograd, 4. marca. V dobro informiranih radikalnih krogih se misli, da bo glavni odbor radikalne stranke, ki sedaj zboruje v Beogradu, povsem mirno zaključil dolčeno delo in da bo rešil vsa važna vprašanja stranke. Govori se, da se bo Pašić takoj po proslavi osemdesetletnice umaknil na daljši odmor in veruje, da bo glavni odbor razpravljal in odločal o vprašanju Pašićevega naslednika.

O Pašićevem nasledniku je več kombinacij. Za sedaj izgleda, da je najsigurnejši kandidat Aca Stanojević, ki uživa med radikali velike simpatije. Potem prihajajo kot kandidati za Pašićevega naslednika v poštev Uzunović, Ljuba Živković, dr. Ninčić, Ljuba Jovanović in še nekateri manj ugledni člani stranke.

Ali se bo hotel Aca Stanojević povrniti v aktivno politično borbo, je še vprašanje, a se smatra, da bo pristal na to, ako bodo to zahtevali interesi in enotnost stranke. Vsekakor se bo skušal napraviti tak aranžman in kompromis, da bo volk sit in koza cela, kakor se je o tem prav primerno izrazil ugleden radikal.

Eno izmed najvažnejših vprašanj je vprašanje Vlajka Kocića in Dragovića v vranjskem okraju in prav tako vprašanje Krste Miletića in Bože Maksimovića. Ker je Maksimović rvidel, da je delal pogreške v politiki stranke, je verjetno da bo prišlo do kompromisa in do pomirjenja strasti.

Seja skupščine.

GOSPOD KLEKL JE POSLANEC PO ŽELJI SV. STOLICE.

Beograd, 4. marca. Včerajšnja popoldanska seja skupščine se je začela ob 5. in četrt. Prvi je dobil besedo član jugoslovanskega kluba **Klekl**, ki graja proračun ministrstva za vere. Pravi, da stoji posebno slabo s krediti za podporo katoliške cerkve. Poudarja, kako bedno je stanje katoliškega duhovništva in da se nič ne stori za zboljšanje gmotnega položaja duhovnikov. Med drugim dalje pravi, da imajo škofje **kot namestniki Jezusa Kristusa na zemlji vso ingerenco glede delovanja svojih vernikov tako na kulturnem, kakor tudi na socialnem in gospodarskem polju.** Mi smo tukaj po naredbi cerkvenih predpisov, po naredbi in želji sv. stolice, po naredbi in želji cerkvenih kanonov, po naredbi in želji naših škofov in ostanemo tu, dokler bodo oni to hoteli, ker mi ne smemo služiti nobenemu drugemu kakor našim cerkvenim poglavarjem in škofom. V tem pravcu citira govornik razne cerkvene kanone. Kritizira razne postavke proračuna in pravi, da je najtežje prizadeto katoliško svečeništvo. Na koncu izjavlja, da bo glasoval proti proračunu. Svoj govor je končal z: Amen.

Za njim je govoril Grga Angjelinović, ki se bavi z vero in nacionalnostjo. Naša plemenska borba je z versko desorientacijo zelo pojačana, kar bi ne bilo potrebno. Mi imamo nekaj milijonov katolikov in zato kakor tudi iz razloga zunanje politike, ker poznamo ugled katoliške cerkve, moramo urediti naše odnošaje s sv. Stolico. S konkordatom se to najlažje uredi.

Joca Jovanović, zemljoradnik, tudi kritizira proračun. Vladik imamo mnogo, a svečenikov malo. Treba si je prizadevati, da se doseže verska strpnost v državi. Na vse to odgovarja minister ver Miša Trifunović.

Za njim govori Karel Škulj, ki se pritožuje, da je katoliška cerkev v Sloveniji zapostavljena.

Nato predsednik skupščine zaključi sejo in odredi prihodnjo za danes z istim dnevnim redom.

KRALJ OBOLEL NA INFLUENCI.

Beograd, 4. marca. Kralj že več ko deset dni ne sprejema nikogar zaradi majhne influence. Kralj se je informiral preko svojega ministra dvora o notranji in zunanji situaciji in je bil v ta namen minister dvora Janković pri Pašiću. Po tej konferenci se je Pašić razgovarjal z Gjuričićem in Ljubo Živkovićem. Bolezen predsednika narode skupščine Marka Trifkovića se obrača na slabše. Zdravniki so zelo v skrbeh za njegovo zdravstveno stanje.

BOLGARSKI ZUNANJI MINISTER V BEOGRADU.

Beograd, 4. marca. Bolgarski poslanik na našem dvoru je posetil pomočnika ministra zunanjih poslov Jova Markovića in mu sporočil, da bo bolgarski minister zunanjih poslov Burov potoval skozi Beograd. Burov se je faktično sinoči vozil z vlakom skozi Beograd v Ženevo. Na kolodvoru ga je pričakovalo nekoliko članov našega ministrstva zunanjih poslov in bolgarski poslanik z osobjem bolgarskega poslaništva.

»POLITIČKI GLASNIK« O DR. NINČIĆU.

Beograd, 4. marca. Včerajšnji »Politički glasnik« piše o dr. Ninčiću to-le: Od radikalnih prvakov, ki si stopnjema osvajajo pozicijo v stranki, polaga dr. Ninčić važnost zlasti na to, da ima v vladi svoje ljudi. To je osnovna črta v njegovem načrtu za dobivanje premoči v radikalni stranki. Zato je spravil v vlado dr. Vaso Jovanovića in se je že tudi večkrat skušal iznebiti Stojanovića, da bi bi na njegovo mesto privedel druge osebe.

PRAVILNA ZAHTEVA.

Beograd, 4. marca. Načelniki opozicijskih skupin Davidović, dr. Spaho, Jovanović in dr. Korošec so poslali predsedniku narodne skupščine pismo, v katerem ga opozarjajo in od njega zahtevajo, da se predloži skupščini načrt zakona o izenačenju davkov in zakona o občinskih volitvah še pred koncem preračunske razprave.

KRSTA MILETIĆ PRI KRALJU.

Beograd, 4. marca. Minister za promet Krsta Miletić je bil včeraj od 6. in pol do 7. v avdienci pri kralju. Ta avdienca je imela čisto resorni značaj.

Ninčić v Parizu.

KONFERENCE NINČIĆA Z BRIANDOM.

Pariz, 4. marca. Dr. Ninčić je imel včeraj daljši razgovor z ministrskim predsednikom Briandom. Razgovori se bodo danes in še v petek nadaljevali.

Pariz, 4. marca. Včerajšnja »Liberté« se bavi s posetom dr. Ninčića v Parizu. List pripisuje temu posetu veliko važnost in piše med drugim: Brez dvoma prihaja dr. Ninčić v Pariz, da z Briandom prouči, kako naj se s splošnim sporazumom utrdi mir v Evropi. Ko bosta oba državnika pretresla vsa aktualna vprašanja, ni dvoma, da se bo dr. Ninčić sporazumil z Briandom, kakor se je sporazumil z Mussollinijem v Rimu. Nepobitno je dejstvo, da se pred vstopom Nemčije v Zvezo narodov vse države, ki jih ogroža pangermanska nevarnost, prizadevajo učvrstiti medsebojne zveze. Na ta način se bo ustvarila kar sama od sebe kontinentalna zveza, v katero bodo šle tudi mnoge države, katerih politična stališča so si sicer očitno nasprotna, ki jih pa združujejo skupni interesi in skupna nevarnost.

POGOJI DEMOKRATOV ZA VSTOP V VLADO.

Beograd, 4. marca. Pozornost vzbuja, da se te dni mnogo govori o možnosti sodelovanja med sedanjo vladno koalicijo in med davidovićevci. Vesti o takem sodelovanju ne demantirajo niti davidovićevci niti radikali. Pač pa na eni kot na drugi strani postavljajo pogoje, a ti niso načelnega, temveč le osebnega značaja. Davidovićevci zahtevajo, da Pašić zapusti mesto predsednika vlade in da tako širše koalicijo sestavi kak drug radikalski prvak. Gotovo mislijo pri tem na Ljubo Jovanovića, čeprav tega odkrito ne rečejo. Na drugi strani pa radikali zahtevajo od demokratov, da razčistijo razmere v svoji sredini, to je, da odstranijo nekaj svojih članov, ki niso po volji radikalom in s katerimi ne bi mogli sodelovati. V prvi vrsti mislijo pri tem na Vojo Veljkovića.

Poleg tega poudarjajo demokrati, da oni pod nobenim pogojem ne bi šli v vlado tako, da bi se kar enostavno razširila današnja koalicija, temveč zahtevajo za slučaj svojega vstopa v vlado sestavo povsem nove koalicije med radikali, radićevci in demokrati s čisto novim delovnim programom. Razumljivo je, da ob takih pogojih ni dosti izgleda za novo kombinacijo. Vendar pa je zelo značilno, da na eni kot na drugi strani stavljajo pogoje. Mislijo, da bi se o teh pogojih moglo začeti resno razpravljati šele tedaj, kadar bi se izpremenil notranji politični položaj in bi prišlo do spremembe v sedanji vladni koaliciji. Drugače si je težko predstavljati, da bi ob teh pogojih došlo do razširjene koalicije.

NASLEDNIK STOJADINOVIĆA DR. BOGDAN MARKOVIĆ.

Beograd, 4. marca. Včeraj se je v ministrstvu financ doznalo, da pride minister financ dr. Stojadinović v Beograd v petek, ali pa najkasneje v soboto. V ministrstvu financ se trdi, da je uspeh dr. Stojadinovića zajamčen, a v radikalnem klubu ga nočejo več videti na položaju ministra financ. Kot njegov naslednik se omenja dr. Bogdan Marković ne glede na to, da ni poslanec, ker je že itak ustvarjen precedens, da je lahko minister tudi oseba izven parlamenta.

Poravnajte naročnino!

Protestni shod proti Trboveljski družbi.

Včeraj, v sredo ob 18. so sklicale vse delavske strokovne organizacije brez izjeme protestni shod v unionsko dvorano, ki je bila nabito polna.

Shod je otvoril v imenu vseh delavskih organizacij predsednik »Strokovne komisije« **Franc Jernejčič**, v predsedstvo pa so bili delegirani **Jože Gostinčar, Rudolf Juvan, dr. Joža Bohinjec in Zvonimir Bernot**.

Od vsake skupine je nastopil po en govornik, njihove govore prinašamo v kratkih izvlečkih.

Prvi govornik je bil **Uratnik**, tajnik Delavske zbornice, njegova izvajanja so približno sledeča:

— Sklicatelji so mi naročili, naj vam podam situacijsko poročilo o prilikah, ki so nastopile v Trbovljah. Dnevno časopisje mi je kolikor toliko že olajšalo delo. Pred kratkim so ljubljanski dnevniki priobčili neko pojasnilo Trboveljske premogokopne družbe, da bo 1. marca reduciranih le 547 delavcev. Pojasnilo pa ne pravi, da dela v resnici samo dve tretjini delavstva, tretjina pa izmenoma praznuje. Na drugi strani pa je izostalo to, da so se redukcije vršile že pred 1. marcem in da je družba od 1. januarja do 1. marca tega leta reducirala že okoli 700 delavcev, tako, **da je danes v Trbovljah brezposelnih okoli 1300 delavcev, 1700 pa jih izmenoma praznuje.**

Ni znano, ali je kriza došla že do vrhunca. Ko so se delavski zastopniki pogajali z družbo, se je izvedelo, da se namerava opustiti tudi Dukičev dnevni kop s 500 do 600 delavci, 1500 se jih odpusti, 1500 pa se bo izmenjavalo. Ta dejstva upravičeno vzbujejo pozornost delavstva in vse ostale javnosti.

Trboveljska družba se pa čudi, da se ne moremo uživeti v njene rentabilitetne račune. Že prej so delavci zaslužili le okoli 800 Din na mesec, le malokdo je zaslužil več. Nihče si ni mogel nič prihraniti, prej se je zadolžil. Danes je brezposelno delavstvo nagomiljeno v ozki dolini brez zaslužka, dela ne more dobiti niti na kmetih, je pa tudi brez sredstev, da bi moglo z družinami odpotovati in si poiskati kje drugje kruh.

Če misli Trboveljska premogokopna družba, da je v tem tragika, da se o tej stvari razpravlja, jo moramo opozoriti, da vzbuja njeno postopanje splošno ogorčenost.

Čudno je, da je ostala naša javnost še tako mirna. Množica gladnih narašča in vendar se ne zgane noben javni faktor. Le delavske organizacije so storile svojo dolžnost.

Delavstvu, ki je družbi ustvarilo milijonske vrednote, preti izguba kruha, družba postopa z njim kot s šahovskimi figurami, ne pa kot se postopa z živimi ljudmi, slabše se ne ravna niti z živino. Tako kažejo družbi njeni rentabilitetni računi.

Država se dela, ko da jo grozeča brezposelnost ne briga, dasi so delavske organizacije storile vse, da so merodajne faktorje informirale. Edino, kar je država vedela v tem trenutku storiti je, da je poslala par stotin orožnikov v Trbovlje ščitit družbo.

Desinteresiranost države se najbolj kaže v tem, da državni proračun sploh ne predvideva nikake vsote za take slučaje. Malenkostna je vsota, ki je določena za podporo brezposelnim. Ako pobije kmetu toča polje, čuti država in čuti javnost, da mu je treba pomagati. Ako pa padejo široke delavske množice v brezposelnost, ne najdejo nikjer umevanja.

Tudi če bi bila Trboveljska družba res prisiljena k takemu koraku, bi morali lastni interesi dopovedati, da ne gre spravljati delavce v množicah ob kruh.

Že pred vojno se je pojavljala brezposelnost, čeprav le v majhni meri. Za moderno kapitalistično gospodarstvo je značilna gotova nestalnost, ki povzroča, da podjetja rastejo, padejo, uspevajo in pešajo. Prej je bilo pet odstotkov delavcev takorekoč vedno na cesti. Danes pa je položaj neprimerno hujši. Veliko je brezposelnih delavcev, ki so pa razkropljeni. Današnji shod bi moral zavzeti tudi načelno stališče za zavarovanje delavstva za slučaj brezposelnosti in da se organizirajo delovne prilike, da pride delavec vedno do delovne možnosti.

Trboveljska družba trdi, da se je oddaja premoga za eno tretjino zmanjšala in da je zato prisiljena, da mora eno tretjino delavstva reducirati. Prvotno je grozila z odpustom 3000 delavcev in šele po pogajanjih z zaupniki je to število znižala na polovico.

Po vojni je družba dobro gospodarila in ima denar, da bi se lahko krila tudi v slučaju resnične krize.

Naj pride z natančnimi številkami in delavstvo jih bo rado priznalo, tako pa se more zanesti le na svoje številke. Da ni govora o padanju oddaje, govore sledeči podatki:

Leta 1923 je prodala 1,103.000 ton, leto 1924 1,314.000, leta 1925 pa 1,242.000 ton. Ena tretjina manjše oddaje bi bilo torej 400.000 ton, Jasno je, da oddaja ni padla niti za 100.000 ton. Družba naj se zadovolji z manjšimi dobički, delavski zaslužek je prvo, obresti šele drugo.

To postopanje družbe stremi za tem, da reducira delavske plače. Hoče uvesti nov mezdni sistem, da bo plačevala le golo delo, ne pa raznih draginjskih in drugih doklad.

Delavski delegati so odgovorili, da je nemogoče govoriti danes o znižanju plač, kajti prava umetnost je, kako naj se danes preživlja družina z 800 Din mesečne plače. Dalje hoče družba upeljati tak mezdni sistem, da bi se pot v jamo in iz nje sploh ne štela v delo. Rudarsko delavstvo je zlasti imelo pomisleke proti podaljšanju delovnega časa, s tem bi se brezposelnost le povečala.

Trboveljski družbi ne bo uspelo, da se ne bi o tem govorilo. Govorilo se bo vedno glasneje in ko bo delavstvo v revirjih tačno, bo samo zelo glasno in razločno izpregovorilo.

Strokovne organizacije bodo starile, kar bodo mogle, ali njih sile so premajhne, gotovo pa se bo skušalo vzbuditi pozornost onih, ki vedre in oblačijo v naši državi.

Delavstvo je tudi proti novemu pravilniku o bratovskih zakladnicah, ki določa, da izgubi član 6 mesecev po odpustu iz službe vse pravice do zakladnice in pride tako ob svoj denar, včasih tudi v višini do 15.000 Din.

Trboveljska družba je izročila monopol nad prodajo svojega premoga novi družbi, ki ima baje več sposobnosti razpečevati premog kot Trboveljska družba sama. Le enega ne moremo razumeti, kako je mogla prepustiti novi družbi tudi prodajo premoga državnim železnicam, ki so glavni konzumenti. Na ta način bi si lahko prihranila težke milijone.

Povsod bomo znali najti Trboveljsko družbo, znali bomo vso javnost pripraviti, da bo proti njej. Skrbeli bomo, da se ne bo računalo le s suhim zlatom, nego tudi z živimi človeškimi življenji. —

Buren aplavz je potrdil točnost govornikovih izvajanj.

Drugi je v imenu Jugoslovanske strokovne zveze nastopil **Franc Terseglav**, ki je v imenu krščansko-socijalnega delavstva izjavil njeno absolutno solidarnost proti Trboveljski družbi. Ako ne bo ta shod imel na njo učinka, bo imel vsaj to posledico, da bo vse delavstvo enotno.

Družba izjavlja, da se je veliko število delavstva ne rentira. Kam bi prišla člov. družba, ako bi se postavila na stališče rentiranja. To bi bilo brezbožno, bi bilo nemoralno. To je tudi dokaz, da družba na temeljih velekapitalizma ne more obstati. Od družine se ne zahteva, da se družinskemu očetu rentira, to načelo mora veljati tudi za Trboveljsko družbo. Zločinec je, kdor je lastnik velike družbe pa pravi, naj delavstvo na cesti pogine. Če se je delavec žrtvoval za družbo, se mora tudi družba žrtvovati zanj.

Govornik zahteva socialno pravičnost ter socialno solidarnost med vsemi delovnimi sloji. Solidarnosti med ovco in volkom pa ne more biti.

Sedanja ofenziva Trboveljske družbe proti rudarjem je začetek splošne ofenzive velekapitala proti delavstvu. Tudi Zveza industrijcev je med iniciatorji te ofenzive. Veseli ga, da je ta udarec prišel ravno v trenotku, ko je delavstvo izvolilo svoje zastopnike v Delavsko zbornico, svoj delavski parlament.

Za Narodno-socialno zvezo je govoril **Rudolf Juvan.** Uvodoma se sklicuje na Lloyd Georgeve besede o zemljiškem kapitalu, ki zahteva od lastnikov tudi gotove dolžnosti.

Isto velja tudi za Trboveljsko družbo. Ako ne more izvrševati svojih dolžnosti, je prišel čas za revizijo privatne lastnine. Nobena država ne more trpeti razreda izkoriščevalcev.

V Zagrebu se je osnovala te dni družba, ki je dobila v roke izključno prodajo trboveljskega premoga. V odboru družbe sedijo gospodje, ki so hkrati tudi v eksekutivi Trboveljske družbe. To je čisto navadno verižništvo. Na ministra Nikića je že vložena tozadevna interpelacija.

Od 1,800.000 ton trboveljskega premoga, kupijo državne železnice 950.000 ton. Posredovalna družba bo imela sedaj od vsake tone 10 Din dobička, torej 9 in pol milijonov Din. Za ta denar bi živelo lahko že 1000 delavcev. Pri ostalem premogu pa bo imela nova družba od tone 40 do 50 Din in bo zaslužila torej skoro 40 milijonov. Angleški premog je že danes cenejši kot trboveljski.

Včeraj je bil v Ljubljani neki član obeh družb **Desez**, ki je imel nalog, da se na licu mesta pouči o razmerah v Trbovljah. Ta gospod pa je priliko porabil in se je mesto v Trbovlje, odpeljal z lepo gospodično z avtom na izlet v Trst! Tudi nov dokaz, kako malo mar je družbinim delničarjem beda ubogih delavcev. V palači Trboveljske družbe se prirejajo razni zabavni večeri, rudarji pa stradajo.

Nato zahteva del delavstva naj govori znani levičar **Marcel Žorga**. **Zvonimir Bernot** izjavi, da bo Žorga dobil besedo, sam pa izvaja: Ne gre se samo za Trboveljsko družbo sploh, gre se za profite, ne gre se za trboveljske rudarje, ampak za brezposelnost sploh in ne samo za del kapitalistične družbe, ampak za kapitalizem sploh.

Ni res, da je v Jugoslaviji potrebna brezposelnost. Istočasno ko Trboveljska družba odpušča delavce, podaljšuje delovni čas. Za vsako minuto daljšega dela gre več delavcev na cesto.

Družba stremi, da z dvemi tretjinami delavstva producira ravno toliko kot prej. S sistemom premij hoče prisiliti delavstvo k blaznemu garanju.

Ako bi bil premog cenejši, bi tovarne bolje uspevale, brezposelnosti bi bilo manj. Tudi je dosti stvari, ki bi se mogle storiti, dovolj je stanovanjske bede, zidati noče pa nihče.

Ker so nekateri motili Bernota z medklici, ta ostro protestira in pravi, da so to plačani agenti Trboveljske družbe. Nadaljno izvajanje mu je bilo onemogočeno.

Nato pa nastopi v imenu sam. demokratske »Unije« **dr. Joža Bohinjec.** (Čujejo se medklici kakor »Živela Obznana!« in »Ne bomo pozabili prvega junija!«) Predlaga, naj delavstvo pozabi, kar ga je cepilo pred dvema urama in naj se ta trenutek strne v eno, ker gre za kruh. (Medklic »Živel Žerjavov pravilnik!«) V drugih državah se izvajajo socialne reforme, ki preprečujejo brezmejen razmah kapitalističnih dobičkov, pri nas ne.

Trboveljska družba — (medklic »Kdo jo je podpiral«?) — ne gre zato, kdo jo je podpiral — (Splošen krohot.) — je zmožna, da sama rešuje krizo. Njene akcije znašajo 50 milijonov dinarjev, vse premoženje pa 400 milijonov dinarjev. (Nizko cenjeno! Op. por.) Lahko bi žrtvovala 40 milijonov v ublažitev krize.

Grožnja preselitve sedeža Trboveljske družbe je cinična žalitev našega potrpežljivega naroda. Mislimo, da se bo dalo tudi v drugih mestih opozoriti javnost na delovanje družbe.

Minister je obljubil sicer komisijo, vendar delavstvo v komisijo nima zaupanja. Železnice konzumirajo 60 odstotkov družbinega premoga in zato ima saobračajni minister moč, da le na ta način pritisne na družbo.

Za njim govori v imenu Strokovne komisije **Sedej:**

Kriza Trboveljske družbe ni slučajen pojav, ampak je le del ofenzive, ki jo hoče Zveza industrijcev izvesti proti delavstvu kot ofenzivo. Trboveljska družba je šla prva v boj proti mezdam in osemurnemu delavniku. Danes proti rudarjem, jutri proti kovinarjem, pojutrišnjem proti železničarjem . . .

V Westnovi tovarni v Celju je bilo odpuščenih 300 do 400 delavcev. Ko so zahtevali ponoven sprejem na delo, je tovarnar izjavil, da jih sprejme le, ako pristanejo na 10 urni delavnik.

Ker nima trboveljsko delavstvo močne organizacije, ne more pograbiti za edino orožje — štrajk.

Danes je v Trbovljah 3700 brezposelnih. Naša država ne predvideva tako velikega odpusta, nič ne stori za odpravo brezposelnosti, pač pa pošlje žandarje ščitit Trboveljsko družbo. Zahtevamo kontrolo nad družbinimi knjigami in nad produkcijo.

Rudar v tem boju ne sme ostati sam. Vse delavstvo mora biti za njim v enotni fronti.

Nato predlaga resolucijo, ki protestira proti nezaslišanemu protisocialnemu činu inozemskega kapitala in zahteva državno kontrolo nad gospodarstvom T. P. D. Zahteva državno in družbino pomoč vsem delavcem, katerih eksistenca je ogrožena in takojšnjo reformo pravilnika bratovskih skladnic. —

Resolucija je bila soglasno sprejeta.

Predsednik prebere še brzojavko ministra Nikića, da je odposlana komisija, ka naj zadevo preišče. Nato pa ob burnih protestih levičarjev, ki zahtevajo, naj poda obljubljeno besedo Marcelu Žorgi, zaključi shod.

Marcel Žorga si vzame besedo sam in protestira, da se je dala beseda »kapitalističnim agentom« Bohinjcu in Terseglavu, njemu, delavcu, pa ne.

Po shodu se je delavstvo zbiralo po Miklošičevi cesti in si dajalo duška v raznih vzklikih proti Trboveljski družbi in kapitalizmu.

Pripetil bi se skoro tudi mučen incident. Nekateri so spoznali med delavci trdi nekega znanega Orjunaša in so ga hoteli prenija imaš krvave roke!« itd. Napadeni je storil najbolj pametno, kar je mogel in se potihem umaknil.

Nato je odšlo kakih 200 komunistov v burnem demonstracijskem sprevodu čez Marijin trg, Wolfovo ulico in Kongresni trg pred Delavski dom ter vzklikalo proti Trboveljski družbi, kapitalizmu, reakciji itd.

Pred »Delavskim domom« je govoril M. Žorga, demonstranti so še zapeli »Internacionalo«, nakar so se razšli.

Politične vesti.

= **Incident Nikić : Savčić.** V ministrstvu za šume in rude se je vršila licitacija za zakup podjetja Dobrlin-Durer. K licitaciji je prišel tudi samostojnodemokratski poslanec Savčić in ko je videl, da se licitacije ni udeležila tudi Jadransko - podunavska banka, je telefoniral glavnemu ravnatelju banke, Karamati, da takoj vloži v imenu banke ofertno ponudbo. Nato je zahteval, da se licitacija odloži, da bi se mogla nje udeležiti tudi Jadransko-podunavska banka. Minister dr. Nikić na tako neverjetno zahtevo seveda ni mogel pristati, ker bi se na ta način vršile licitacije v resnici preveč po domače. Ker je bila njegova zahteva odbita, je Savčić pričel dajati lekcije ministru in se ponašal, ko da bi njegova beseda veljala največ. Minister Nikić seveda takega nastopa ni mogel trpeti in je pokazal Savčiću vrata. — Samostojni demokrati so sedaj po zaslugi Savčića za eno blamažo bogatejši.

= **Beneš kot tožnik v Ženevi.** Glede postopanja pri Zvezi narodov z ozirom na interpelacijo poslanca Bluma, da se ne sme pripustiti Bethlena na zasedanje, se poroča, da pravila Zveze ne dopuščajo, da bi Zveza odklonila delegata, ki ga je imenovala kaka članica. To velja pa le za plenarno zasedanje Zveze. Pri Svetu Zveze narodov pa imajo dostop samo oni delegati, proti katerim ne ugovarja niti en član Sveta. Na dnevnem redu Sveta pa je vprašanje madjarskih financ in Bethlen ne bi mogel zastopati madjarskega stališča, če so proti njegovi udeležbi Francozi.. — Poloficielni »Temps« pa poroča, da se dr. Benešu ne more zameriti, če spravi na zasedanje Zveze narodov falzifikatorsko afero. Po statutih je dr. Beneš upravičen, da spravi afero ponarejanja čeških bankovcev iz leta 1921 kot nezadostno pojasnjeno pred finančni odbor Zveze ali pa pred madjarski odbor. Če bi se grof Bethlen vseeno odločil priti v Ženevo, potem kaže to zelo velik pogum (pravilneje zelo veliko predrznost, op. ured.), toda njegov položaj vsled tega ne bo izboljšan. Madjarski narod pa bo pri tej priliki lahko spoznal, kakšno zlo je zanj, če ga zastopajo ljudje iz sedanje vlade. Če bi pri tem Horthyjev in Bethlenov režim propadel, potem je pač težko reči, katera vlada bi mu nasledila. — Izgleda, da je to zadnja nada Bethlena, da z bavbavom resolucije dokaže Angležem potrebo nadaljnega obstoja svoje vlade.

= **Chamberlain o angleškem stališču glede Zveze narodov.** Na seji parlamentarnega odbora, katere se je udeležilo okoli 400 poslancev, je podal Chamberlain svoj ekspoze glede Zveze narodov. Seja je bila tajna, po indiskreciji nekaterih poslancev pa so novinarji vseeno izvedeli nekatere podrobnosti. Chamberlain je dejal, da je najbolje, če ima angleška delegacija čim najbolj proste roke. Seveda pa mora upoštevati nastrojenje parlamenta. Chamberlain je odločno zanikal, da bi prevzel napram Briandu ali Poljski kake obveznosti glede vstopa Poljske v Svet Zveze narodov. To vprašanje je treba presojati z drugega stališča. Vstop Poljske se more izvršiti, toda samo pod pogojem, da ne bo ta koncesija Poljski napačno tolmačena. Ne sme izgledati, kakor da bi se ustvarila z vstopom Poljske v Svet Zveze narodov protiutež Nemčiji. Glede zahteve Španije in Brazilije, da one dobe svojega stalnega zastopnika v Svetu Zveze narodov, je izjavil Chamberlain, da britanska vlada tej zahtevi ne nasprotuje, ker sta obe državi že davno to zahtevali in s tem dali velesilam možnost, da o tem vprašanju razpravljajo.

= **Odločno stališče Brianda proti Madjarski.** Ob priliki debate o madjarskem škandalu piše »Matin«, da bo Briand z največjim poudarkom izjavil, da je desetkrat zaman zahteval odkritosrčno in odločno izvedbo preiskave v Budimpešti. Verjetno je, da bo izjava Brianda v Ženevi tako energična, da Bethlen ne bo mogel prisostvovati pri zasedanju Zveze narodov kot minister. »Petit Journal« piše, da bo nastop Brianda v Ženevi tako energičen, da sme Francoska Briandu popolnoma zaupati. — Francoski poslanik v Budimpešti je zahteval od madjarske vlade nova pojasnila o poteku preiskave v falzifikatorski aferi.

Kratke vesti.

Draginja v Nemčiji je padla in se je indeks znižal v februarju za 0.7 odstotkov.

Tudi Kitajska zahteva, da dobi stalno mesto v Svetu Zveze narodov.

Japonska vlada izjavlja, da je glede vstopa Poljske in drugih držav v Svet Zveze narodov desinteresirana in da bo podpirala samo kandidaturo Brazilije. To se tolmači s tem, da hoče na ta način dobiti Japonska ugodne pogoje za svoje naseljence v Braziliji.

Za delegata Jugoslavije na zasedanju Zveze narodov sta imenovana naš bernski poslanik Jovanović in državni podtajnik dr. Krnjević.

Prosveta.

Klavirski koncert prof. Trosta.

V pondeljek zvečer je priredil v filharmonični dvorani koncert naš rojak, pianist Anton Trost z Dunaja. Vsako leto se nas spomni, nas obišče in obdaruje z redkim glasbenim užitkom, ki ga nudi njegova prvovrstna igra. In upravičeno bi mu naša publika morala biti hvaležna ter napolniti dvorano, v kateri on koncertira. Pičel obisk pondeljkovega Trostovega koncerta Ljubljančanom ni bil v čast. Zbral je pa vse, ki se za glasbo zanimajo, predvsem mladino, glasbeni naraščaj, od katerega smemo še mnogo pričakovati.

Topot nam je Trost nudil izključno slovanske skladbe. V. Novakova »Junaška sonata«, op, 24, mojstrsko zgrajena na dveh motivih (junaškem in liričnem), ki si dosledno nasprotujeta in se končno spojita, je klasična, vendar že na moderno se naslanjajoča skladba, za skladatelja značilno uporabo slovaških narodnih motivov. — Dva odlomka iz Sukovega cikla »Životem a snem« (Adagio k ozdravljenju mojega sina in Poco allegretto) sta kompoziciji modernejšega ustroja, pestrih barv in globokega občutenja. Rusko klavirsko muziko so na koncertu zastopali Rahmaninov (dva preludija), Skrjabin (Tragična pesem) in Balakirev (orientalska fantazija Islamey). Izvrstno izbrani slovanski spored je Trost absorbiral z dovršeno tehniko, velikim razumevanjem in prepričevalno poglobitvijo v prednašane skladbe. Navdušeni poslušalci so ga po vsakem komadu zahvaljevali za velik umetniški užitek in doživljaj s frenetičnim ploskanjem in na koncu koncerta prisilili, da je navrgel Chopinovo in Lizstovo priredbo »Rigoleita«. Virtuoz je prejel tudi lovorov venec s trobojnicami in šopek rož. Naj ne pozabi Ljubljane ter naj nas obišče zopet! —o.—

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI.

Drama:

Začetek ob 20. uri zvečer.

Četrtek 4. marca: Zapeljivka. Red F.
Petek 5. marca: Naša kri. Red B.
Sobota 6. marca: ob 15. uri popoldne Pegica mojega srca. Dijaška predstava po znižanih cenah. Izven.
Nedelja 7. marca: ob 15. uri popoldne Deseti brat, ljudska predstava po znižanih cenah. Izven. — Ob 20. uri zvečer Ana Christie, ljudska predstava po znižanih cenah. Izven.
Ponedeljek 8. marca: Deseti brat. Red E.

Opera:

Začetek ob pol 20. uri zvečer.

Četrtek 4. marca: Joungleur de Notre Dame. Red D. (Premiera.)
Petek 5. marca: zaprto.
Sobota 6. marca: Večni mornar. Red F.
Nedelja 7. marca: ob 15. uri popoldne Žongler Naše Ljube Gospe, ljudska predstava po znižanih cenah. Izven. — Ob pol 20. uri zvečer: Grofica Marica. Izven. (Premiera.)
Ponedeljek 8. marca: Zaprto.

Žongler Naše Ljube Gospe. Ljubljanska opera je nanovo naštudirala znano Massenetovo opero »Žongler Naše Ljube Gospe«, ki se je prvikrat izvajala na našem odru takoj po prevratu. Massenetova glasba je izredno lepa ter je ta opera stalno na repertoarju vseh velikih svetovnih odrov. Nocojšnjo premijero je naštudiral dirigent Neffat, režija pa je v rokah režiserja Zdenka Knittla, ki se s to opero prvikrat predstavi naši gledališki publiki kot operni režiser. Vloge so sledeče zasedene: Jean — Knittl, Boniface, samostanski kuhar — Betetto, Prior — Rumpelj, menih pesnik — Mohorič, menih slikar — Janko, menih glasbenik — Šubelj, menih kipar — Sekula. Angelja pa sta ga. Ribičeva in gdč. Potuškova. Predstava se vrši za red D. Isti večer se vprizori v drami Golarjeva »Zapeljivka« za red F.

Dijaška predstava v drami. V soboto, dne 6. t. m. se vprizori v dramskem gledališču ob treh popoldne »Pegica mojega srca«. Ta jako priljubljena veseloigra se igra ta dan zadnjikrat v letošnji sezoni in je namenjena v prvi vrsti dijaštvu, lahko pa jo poseti tudi drugo občinstvo. Cene so znatno znižane.

Skladatelj Martin Železnik, učitelj v Sorici, je zložil pet četveroglasnih ženskih zborov na besedila O. Župančiča in S. Sardenka. Novost za slovensko zborovsko literaturo.

Dnevne vesti.

IN KAJ UKRENE VLADA?

Univerzitetni profesor za rudarstvo ing. Kropač je objavil članek, ki ga zaključuje z besedami:

»Ako bi se cena domačega premoga prilagodila ceni angleškega premoga na svetovnem trgu, bi se morala cena trboveljskega premoga znižati vsaj za 15 odstotkov.«

Odveč je, da bi tu razpravljali o ugodnih posledicah za našo industrijo in za vse konzumente, če bi se cena trboveljskega premoga znižala za 15 odstotkov. Saj je to za vsakogar jasno:

Samo eno bi vprašali: Kaj misli država ukreniti, da se bo cena premogu tudi v resnici toliko znižala? Čakamo na odgovor. Ali ga bomo dočakali?

——

— **»Uradni list«** št. 10., z dne 28. februarja priobčuje: Zakon o zavarovanju osebja vojske in mornarice pri službenem letenju; pravilnik k državnemu strokovnemu izpitu za šumarsko tehnično in administrativno službo šumarskih uradnikov I. kat.; naredbe velikega župana ljubljanske oblasti: o pobiranju davščin: davščine na vozne listke električne cestne železnice, »uvoznine«, vodovodne naklade, gostaščine, kanalske pristojbine, veseličnega davka, davka na prenočišča, na nočni obisk gostiln in kavarn, igre v gostilnah in kavarnah, vozila, »tržnine« ter občinskih trošarinskih doklad.

— **Ustanovitev druge puškarske šole.** Ministrstvo za trgovino in obrt namerava puškarsko šolo v Kranju razširiti ter pomnožiti število učnih moči. Razen tega je projektirane ustanovitev še ene puškarske šole v državi.

— **Nov list.** V »Zvezni tiskarni v Celju« je začel izhajati s 1. marcem mesečnik »Državni vpokojenec«. Izdaja ga celjsko udruženje državnih vpokojencev. Cilj lista je zastopanje interesov državnih vpokojencev.

— **Praznik obrtnikov.** Zveza obrtnih zadrug v Celju je proklamirala na svoji zadnji seji praznik sv. Jožefa (19. marca) za praznik obrtnikov. Stavili ga bodo s predavanji o ciljih in pomenu obrtniškega stanu ter o njegovih odnošajih napram drugim stanovom. Obrtniški praznik bo vsakoletna manifestacija obrtniškega stanu.

— **Poziv krošnjarjem.** Na podlagi odločbe g. ministra trgovine in industrije se pozivlja veliki župan ljubljanske oblasti radi revizije krošnjarskih dovoljenj vse v ljubljanski oblasti se nahajajoče krošnjarje, ki posedujejo krošnjarsko dovoljenje, izdano po kateremkoli oblastvu v državi, ki pa še ni bilo pregledano v zmislu gornje odločbe od pristojnih oblasxev v drugih oblastvih, da se **najkasneje do 20. marca t. l.** zglase pri najbližnjem sreskem poglavarju ali pri mestnem magistratu v Ljubljani ter prineso seboj krošnjarsko dovoljenje.

— **Tujski promet v Dalmaciji.** Letos se razvija izredno živahna propaganda za obisk Dalmacije. Največja propaganda pa se dela v Nemčiji. Nemški urad za tujski promet poroča, da obišče v letošnjem poletju Dalmacijo okrog 100.000 Nemcev.

— **Zopetna zračna ekspedicija Kairo-Kap.** Kot poročajo iz Kaira, je odšla od tam te dni druga velika zračna ekspedicija v Kapstadt. Pot, ki jo je treba preleteti, znaša 14.000 milj. Letalci se ustavijo na večih krajih ter bodo delali med prebivalstvov propagando. Med Kairom in Kapstadtom se namerava namreč izpostaviti stalna zračna zveza.

— **Prihodnji kongres plinarn.** Kot se poroča, se vrši prihodnji kongres plinarn prihodnje leto v Osijeku.

— **Likvidacija osiješke podružnice Slavenske banke.** Osiješka podružnica Slavenske banke je stopila s 1. marcem v stadij likvidacije. Podružnica se namreč opusti.

— **Predavanje »Delavske akademije«.** Danes ob 7. uri zvečer se vrši v »Mestnem domu« predavanje »Delavske akademije« o delavski olimpijadi v Frankfurtu. Vabljeni so vse delavci in prijatelji delavskega sporta in izobrazbe!

— **Izdatki za vojaštvo v Švici.** Glasom uradne ugotovitve so znašali izdatki sičarskega budgeta leta 1924 820,500.000 frankov. Od tega je bilo izdanih v vojaške svrhe 83,500.000, torej samo 10 odstotkov.

— **VI. Ljubljanski vzorčni mednarodni velesejem 26. junija do 5. julija 1926.** Ministrstvo Trgovine in Industrije je s svojim oddelkom Pr. Br. 153 od 22. februarja 1926 priznalo, da uživajo predmeti industrijske svojine, razstavljeni na tem velesejmu, pravo prvenstva, prevideno v paragrafih 90., 107. in 113. zakona o industrijski svojini in v paragrafih 95. do 99. naredbe od 17. novembra 1920. Dalje je to Ministerstvo priznalo letošnji velesejemski prireditvi popolni značaj čiste gospodarske razstave.

— **Sejem za kožuhovino v Ljubljani se vrši dne 19. marca t. l.** II. letošnji sejem za kožuhovino se vrši dne 19. marca na ljubljanskem velesejmu. Vrši se po istem sistemu kot zadnjič, namreč, kožuhovina se bo prodajala v večjih partijah dražbenim potom in jo dobi najvišji ponudnik. Kože sprejema sejmski urad do 16. marca. Po tem terminu se ne sprejema nič več, tudi če se pošlje po pošti ali železnici. Vsi prodajalci se opozarjajo, da je detajlna kupčija na velesejmskem prostoru strogo prepovedana, ter sprejema kože v prodajo samo sejmski urad. Vsaka koža, ozir. partija naj se opremi s kartonsko tablico, na kateri naj bo naveden naslov pošiljatelja. Vse posestnike kož divjih živali vsake vrste pozivamo, da takoj odpošljejo svoje blago, da se ga zamore pravočasno in točno sortirati. Vse informacije daje Ljubljanski velesejem, odelek »Divja koža«.

— **Strela užgala in razrušila hišo.** Ob zadnjem velikem neurju v Garkem je udarila v hišo kmeta Slijepiča v vasi Čovićih strela. Izbruhnil je požar, obenem se je začela hiša rušiti. Nesreča se je zgodila tako hitro, da se ljudje niso utegnili rešiti. Kmeta in njegovo ženo so izvlekli zogljenelo izpod ruševin.

— **Stekli psi v Beogradu.** Meseca januarja in februarja se je pojavilo v Beogradu veliko število steklih psov, ki so ogrizli več ljudi. Predvčerajšnjim so bile poslane v Pasteurjev zavod v Nišu iz Beograda tri osebe. Celokupno število oseb, ki so bile oddane iz Beograda tekom zadnjih 10 dni v imenovani zavod, znaša 50.

— **Rodbinska tragedija.** Iz Bergama poročajo: V hiši nekega delavca v Trevigliu so hoteli zanetiti otroci ob odsotnosti matere v peči ogenj. Pri tem so se poslužili po vzgledu starišev petroleja. Manipulirali so tako nerodno, da se je vžgala vsem štirim obleka ter so se strašno opekli. Ko je prišla mati domov in je videla, kaj se je zgodilo, se je zastrupila, nakar so jo prepeljali z otroci vred v bolnico. Trije otroci so umrli, mati in četrti otrok ležita v agoniji.

— **Velikanski požar v Melbournu.** V Melbournu je izbruhnil te dni velik požar, ki je uničil neko trgovino z mobilijami. Škoda znaša nad 80.000 funtov šterlingov.

— **Roparski napad v Brooklynu.** Te dni je udrlo v Brooklynu 9 maskiranih roparjev v neko trgovino s kožuhovino. Zagrozili so uslužbencem z revolverji, izropali blagajno ter izginili s plenom nad 60.000 dolarjev.

— **Učitelj okradel proto.** Kot poročajo iz Osijeka, je ukradel v Dalju učitelj Nedeljko Brišić iz Pakraca tamkajšnjemu proti dr. Stojankoviću, pri katerem je bil v gostih, dragulje, vredne 60.000 Din. Neprevidni tat je prodal 4 zlatnike, ki jih je našel med dragulji, že na železniški postaji v Dalju. Nato se je odpeljal proti Osijeku. Doslej ga še niso izsledili.

— **Obesil se je, ker so mu ukradli zlatnike.** Kmet Veljko Miletić iz Budove je bil znan skopuh. Te dni so mu odnesli neznani tatovi ročno blagajno, v kateri je hranil zlatnike. Tega ni mogel preboleti. Ker tatovi tekom naslednjih dveh dni niso bili izsledeni, njemu pa ne vrnjeni njegovi zlatniki, je šel stari skopuh v hlev ter se obesil.

— **Vlom v železniško skladišče.** Neznani storilci so vlomili v železniško skladišče v Marenbergu ter odnesli tobaka in svalčic, v skupni vrednosti 133.820 Din. Tobak je bil namenjen za tamkajšnjo glavno tobačno zalogo. Storilci so izginili brez sledu.

— **Napačni indijanski princ.** Svoječasno smo poročali o lopovu, ki je izvabil grofici Khevenhueler v Furlaniji pod pretvezo, da je bogat indijanski princ ter da bo poročil njeno hčerko lepo svotico 1,200.000 lir. »Beli jelen« bi bil konteso res osrečil s svojo poroko, da ni bil pravočasno razkrinkan. Tako pa je moral romati v zapor in te dni se bo zagovarjal »Beli jelen«, ki so ga agnoscirali kot svetovnega pustolovca La' Plante-a, pred tržaškim sodiščem.

— **Čeden policaj.** V Tuzli so se množili v zadnjem času drzni vlomi in tatvine, ne da bi bila mogla do sedaj oblast priti storilcem na sled. Te dni pa je bil zasačen ob 3. zjutraj pri vlomu v trgovino Ljuba Stojanović — policijski stražnik Rašid Brulić. Ukradel je trgovcu 500 Din gotovine in raznega blaga v skupni vrednosti 350 Din. Lopova je neki policijski nadzornik, ki ga je pri »delu« opazoval, razorožil ter izročil oblasti. Dosedaj ugotovljena škoda ljudi, ki jih je čedni policaj okradel, znaša 15.000 Din.

— **Tat z boksarjem.** Te dni je zasačil detektiv na beograjskem kolodvoru nevarnega vlomilca in žeparja Petra Krbetića baš v trenutku, ko je segel po tujem denarju. Detektiv je poklical dva orožnika in trojica je lopova obkolila. Na poziv, da se preda je potegnil Krbelić iz žepa železen boksar ter pričel ž njim obdelavati orožnike in detektiva, katerim se je pa kljub temu posrečilo, da so ga obvladali in aretirali. Na policiji so šele ugotovili, s kako nevarnim človekom so imeli opravka. Opetovano predkaznovanega Krbelića iščejo namreč oblasti že dalje časa radi poizkušenega umora nekega orožnika.

— **Afera vojaških letal v Bukarešti.** Te dni se je pričela pred izrednim vojaškim sodiščem v Bukarešti obravnava radi znane afere glede nabave vojaških letal. Na zatožni klopi sedita polkovnik Boroniedes in stotnik Minou. Takoj po otvoritvi obravnave je predlagal zagovornik Rosetti, da se obravnava preloži, ker k obravnavi ni prišla glavna priča, ravnatelj tovarne Fokker v Amsterdanu. Obenem je ugotovil, da ni princ Karol z afero v nobeni zvezi. Zagovornik Mora je ugotovil, da je povabljen kot priča tudi princ Karol, ki pa brez dovoljenja kralja 10 let ne more priti na Romunsko. Sodišče ni podvzelo nobenih korakov, da bi se to dovoljenje izposlovalo. Zato predlaga, da se obravnava predloži, dokler se zadeva ne razčisti. Temu predlogu so se pridružili tudi vsi ostali zagovornili. Državni pravdnik se je prdlogu protivil, ker se po njegovem mnenju princ Karol sploh ne povrne nikdar več v Romunijo. Senat je oba predloga odklonil. Razprava se nadaljuje. Kot se čuje, je pa sodišče vendarle interveniralo pri kralju glede zaslišanja princa Karla.

— **»Tovarna italijanskih novčanic v Zagrebu«.** Ves italijanski tisk je prinašal nedavno senzacionalne vesti o »tovarni italijanskih novčanic v Zagrebu«. Avtor teh vesti je bil eden od najinteligentnejših italijanskih banditov, ki je potegnil vso italijansko policijo prav pošteno za nos. Kot gentleman oblečen je prišel meseca januarja v Milan. Srečal je detektiva Gennara Abbatemaggia, ga prejel pod pazduho ter mu izdal skrivnost, da se nahaja v Zagrebu tovarna za falzificiranje italijanskih novčanic po 500 in po 1000 lir. Opisal mu je minuciozno sijajni apartman falzifikatorja ter zahteval od detektiva za to razkritje 20.000 lir. Detektiv je pristal na to pod pogojem, da napravi Gennaro Abbatemaggia pismeno prijavo. Šla sta skupaj v kavarno in lopov je napisal prijavo s fantazijo, za katero bi ga lahko zavidal marsikak pisatelj. Par dni nato je bil aretiran zaradi tatvine mizerne zimske suknje. Italijanska policija je obvestila o zadevi italijanski konzulat v Zagrebu, ki je poveril s preiskavo zagrebško policijo. Preiskava je seveda ugotovila, da je Abbatemaggio italijansko policijo imenitno potegnil. Niti »Zadarske ulice«, v kateri naj bi se nahajalo razkošno stanovanje falzifikatorjevo ni v Zagrebu, kamoli še kaj drugega. Te dni je bil pretkani zločinec v Mantovi obsojen radi tatvine zimske suknje. Če bo kaznovan tudi radi tega, ker je potegnil policijo, še ni znano.

— **Žrtev novega tiskovnega zakona.** Pred uvedbo novega tiskovnega zakona je eksistiral poseben poklic odgovornega urednika, to so bili takozvani »zicredakterji«. Tudi Mihajlo Savić v Beogradu je bil te vrste »urednik«. Da je več zaslužil, je imel istočasno kar tri taka mesta. Bil je obenem odgovorni urednik »Republike«, »Balkana« in »Ciovarićevega Dnevnika«. Ker so se ti listi večkrat med seboj »prekljali«, se je parkrat zgodilo, da je bil Savić, vulgo Glavonja, obenem tožitelj in toženec. Zato je pa tudi naravno, da je sedel Savić prav pogosto na zatožni klopi. Kdorkoli je tožil, odgovarjati je moral Glavonja in obsojen je bil Glavonja. Po dolgotrajnem zaporu je prišel končno nedavno iz luknje in ker je njegov poklic po novem tiskovnem zakonu ukinjen, se je znašel Glavonja na cesti brez posla na cesti, gladen, razdrgan in bos. Končno ga je prisilila beda, da je ukradel nekemu višjemu sodnemu uradniku 13.500 Din in tako je romal zopet v zapor. Pri zaslišanju je obžaloval,, da ni več prejšnjega tiskovnega zakona, češ, v tem, slučaju bi mu ne bilo treba krasti.

— **Tajna prostitucija v Beogradu.** Po ukinitvi javne prostitucije se je v Beogradu, kot se zgodi to povsodi, silno razširila tajna prostitucija. Te dni je bila aretirana med drugim Kača Vujić, ker je prirejala v svojem stanovanju orgije ter dovajala beograjskim bonvivanom mladoletne deklice. Kača Vujić pripada takozvanim boljšim krogom.

— **Dokaz očetovstva.** Na Dunaju se je vršil te dni proces, ki je vreden, da ga omenimo radi tega, ker je šlo prvič za znanstveni dokaz očetovstva. Toženec je očetovstvo tajil. Izvedenec dr. Haberda je izjavil, da je mogoče po današnjem stanju vede dokazati potom preiskave krvi samo to, da kdo ni oče kakega otroka. V tem slučaju je namreč mogoče ugotoviti gotove karaktiristične razlike krvnih telesc. Pozitivni dokaz pa, da je kdo oče kakega otroka, dandanes še ni mogoč. Toženec je privolil v to, da se mu odvzame v svrho preiskave kri, glede nedoletnega otroka je potreba šele izposlovati dovoljenje varstvenega sodišča.

— **Amundsenov poizkusni polet.** Amundsen je podvzel te dni s svojim novim zrakoplovom poizkusen polet iz Rima v Neapel in nazaj. Polet se je prav dobro posrečil.

— **105leten starec obsojen na 10 let prisilnega dela.** Neki 105letni starec v Jeruzalemu je umoril svojo hčer. Sodišče ga je obsodilo na 10 let prisilnega dela.

— **Usmiljenim srcem.** Siromašen invalid se obrača na usmiljena srca s prošnjo za nujno pomoč v obliki milih darov v denarju. Osem mesecev je bil brez službe ter živel v največji bedi. Sedaj se mu je posrečilo končno vendarle dobiti službo. Nastopiti jo ima dne 14. t. m., nima pa denarja za preselitev, ki ga bo precej stala, ker ima več otročičev. Darove sprejema iz prijaznosti uprava lista.

Ljubljana.

1— **Kolportaža.** Pred vojno je bilo dovoljeno prodajati različne tiskovine samo z dovoljenjem visoke oblasti. Kričati po cestah naslove časopisov in liste ljudem takorekoč vsiljevati je bilo strogo prepovedano. — Leta 1918 nam je tudi v tem oziru prinesla svobodo. Takoj po prevratu so se menda prvič, odkar stoji »Ljubljan'ca, dolga vas«, po ljubljanskih ulicah pojavili razposajeni dečki, ki so kričali, kar jim je grlo dalo: »Sloovenskiii Naarood«, »Sloveeeenec«, »Jugoslaaavija« in svojo robo belili z raznimi dovtipnimi opazkami. Danes porednega in razposajenega tiskovno-svobodnega kričanja po ljubljanskih ulicah ni več. Samo tam pri frančiškanskem mostu te še zmoti kdaj popoldne okoli treh zategel klic »Sloveeenski Naaroood«, ki mu odgovarja enako žalosten klic z druge strani Ljubljanice, potem pa živi Ljubljana svoje zaspano življenje mirno in tiho naprej. Samo še vsega spoštovanja vredna gospa Neža Klun zmoti včasih tihe kavarniške dremalce s svojo tiskano robo. Drugače vse spi. Tako je edina pridobitev tiskovne svobode in edina zastopnica proste kolportaže v Ljubljani gospa Neža Klun. Čast ji in spoštovanje!

1— **Letošnja stavbena sezona** obeta biti v Ljubljani dokaj živahnejša kakor prejšnji dve leti. Zidali sicer ne bodo velikih javnih stavb, razun če se posreči doseči dovoljenje za zgradbo novega čekovnega urada, toda precej lepo število stanovanjskih hiš bodo zidali zasebniki in to nekaj v mestu, večinoma pa v okolici. Stavbni stroški so znatno padli, tako da je danes mogoče že za 100 tisoč dinarjev postaviti prav lično in udobno hišo. Tudi pocenitev kredita na realitete je stavbeno podjetnost znatno poživila, kakor tudi padec cen zemljiščem. Mnogi računajo dalje na to, da se bo obrestna mera za hranilne vloge tudi še znižala, dočim se utegnejo nove hiše še precej let ugodno obrestovati. Splošno računajo, da bodo letos sezidali v mestu in okolici približno 50 novih hiš, kar bi bil jako ugoden začetek težko pričakovanega konca slovite stanovanjske bede.

1— **Trebljenje jarkov.** Mestna občina ljubljanska bo oddajala v nedeljo, dne 7. marca 1926 ob 2. popoldne v šoli na Barju v trebljenje nekatere javne jarke v Karlovškem in Trnovskem predmestju potom zmanjševalne dražbe. Interesenti se vabijo, da se napovedane dražbe zanesljivo udeleže.

1— **Povišanje cene pivu.** Zadruga gostilničarjev nam poroča: S 1. marcem t. l. je Mestna občina zvišala užitninsko doklado na pivo za 50 Din pri hl. Ker prihaja tedaj vsled tega na liter piva 50 para poviška, morajo seveda gostilničarji temu analogno svoje dosedanje cene povišati za ravno toliko t. j. pri litru za 50 ali pri vrčku za 25 par. Občinstvo naj blagovoli to upoštevati, da se ne bo domnevalo, da so zakrivili povišanje gostilničarji.

1— **V društvu »Soča« v Ljubljani,** predava v soboto dne 6. marca 1926 v salonu pri »Levu«, ob priliki 10letnice tragičnega umika srbskega naroda in vojske čez Albanijo dobrovoljec g. Josip Jeras in sicer o temi »Desetletnica srbskega umika čez Albanijo«. To bo nadaljevanje svoj čas v našem društvu zelo uspelega predavanja. Opisal nam bo vse dobro in gorje na poti od Drača v Marseille na Francoskem. K temu aktualnemu predavanju vabimo ne le Sočane, pač pa tudi vse naše prijatelje. Začetek ob pol 21. uri zvečer. — Vstop prost.

Posebna špecijaliteta vinske kleti Ljubljanskega dvora: Od danes dalje **vsak** dan od 5. do 8. ure zvečer **apetitni predvečerni zakuski** po zmernih cenah.

Ljubljanska porota.

Senatu **predseduje višji sodni svetnik** dr. Kaiser, votanta sta sodni svetnik Janša in sodnik Verbič, državni pravdnik Lavrenčak, zagovornik dr. Jerič, zdravnika izvedenca pa dr. Majer in dr. Novak.

Strašen roparski umor.

Na zatožni klopi sedi izprijeni dvajsetletnik, brezposelni delavec Franc Koprivec iz Male Stare vasi pri Grosupljem. Zagovarja se radi roparskega umora, ki ga je izvršil lansko leto v mesecu februarju nad trinšestdesetletnim krošnjarjem Antonom Trčkom.

Anton Trček je bil doma v dobrunjski občini. Istotam je bil pred nekaj leti občinski sluga, pozneje pa je hodil tudi na dnino. Ko pa na stara leta ni bil za težje posle več sposoben, se je preživljal s tem, da je z različnimi predmeti krošnjaril po vaseh. Bil je znan skoro po celi dobrunjski, poliški in grosupeljski občini. Bil je v obče tudi povsod priljubljen. Ker se je oglašal po vaseh skoro vsakih štirinajst dni, ni čuda, da so ga ljudje lansko leto pred pustom takoj pogrešili, ko je neznanokam izginil. Ugibali so najrazličnejše stvari, končno pa so se zedinili v tem, da se je obesil, češ da se je bal, da bi ga zaprli, ker je včasih prodajal tudi saharin. Dne 25. decembra pr. l. pa je našel Franc Zupančič, ko je šel na lov, med Doli in Veliko Staro vasjo človeško lobanjo in nato še okostje pokrito s suhimi vejami in cunjami. Vest se je po okolici hitro raznesla in ljudje so koj uganili, da je to pogrešani A. Trček, v čemer so jih potrdili tudi nekateri ostanki obleke.

Orožniki so uvedli preiskavo in so po otrocih izvedeli, da je mlajši brat sedemletni Jožef Koprivec, nekoč pripovedoval, da je njegov brat nekoga ubil. Orožniki so takoj prijeli današnjega obtoženca, ki dejanja ni tajil in zaslišali tudi njegovega mlajšega brata, ki je opisal zločin nekako tako-le: »Lansko leto že proti večeru mi je brat rekel, da greva po viternike. Vzel je nož in šla sva. Ko sva prišla že blizu Dolim sva zagledala nekega moža, ki je šel pred nama. France mu je rekel, da naj počaka, da bo od njega nekaj kupil. Mož se je res ustavil, in ko je prišel France do njega, ga je udaril s krivcem po glavi. Mož je zavpil »vek« in se sesedel na tla. France ga je nato prijel za nogo, da bi ga zavlekel s pota, toda, ker ni bil mož še mrtev, je Franceta še tako sunil z nogo v nos, da se je temu pocedila kri. France je nato zaklel in ga surovo še enkrat sunil v nogo. Mož je ležal oprt na eno roko na tleh. France ga je potem prijel za roko in ga je vlekel kakih petnajst korakov daleč proč od pota v neki jarek, po katerem je tekla voda ob hudourju. Ker mož ni hotel umreti, ga je France prijel z eno roko za lase z drugo pa mu je začel rezati glavo proč. Ker je vsled vretenc ni mogel odrezati je potegnil in mu jo odtrgal, ter jo vrgel nato v jarek. Nato mu je vzel denarnico, čevlje in uro.«

Obtoženec sam pa trdi, da ni imel namena A. Trčka oropati in pravi, da je neko nedeljo srečal na poti od Police do Stare vasi nekega 50letnega moškega, ki mu je povedal, da prodaja saharin in da je na Blečjem vrhu kupil steklenico brinjevca. Povabil ga je, naj gre ž njim, da bosta tisti brinjevec pila, kar je tudi storil. Ko sta bila že oba pijana je starec postal siten in ga je začel dregati s palico. Franceta Koprivca je to tako razjezilo, da je pograbil, kake dva metra dolg drog in udaril Trčka po glavi tako, da se je takoj sesedel na tla. Tedaj se je France spomnil, da bi mu bilo dobro ukrasti, kar ima pri sebi. In res mu je sezul čevlje, vzel nikljasto uro in denarnico, v kateri je našel 50 dinarjev Tudi trdi, da ubitega ni nikamor vlekel, temveč se je mož po udarcu sam zvalil v omenjeni jarek. Pravi nadalje, da on ni mislil, da ga je ubil, temveč, da ga je samo nekoliko omamil. Zato je moža tudi pustil in odšel, češ naj se oni tam prespi. Zanika tudi, da bi brat kaj videl ali slišal.

Ta zagovor pa je docela neverjeten, kajti po izpovedi orožnikov, je njegov sedemletni brat, ki se je pri razpravi odpovedal pričevanju, pripovedoval o tem s tako mirnostjo in natančnostjo, da je nemogoče, da bi si to izmislil. Na zahtevo orožnikov je šel deček tudi na lice mesta in je tudi tam vse pokazal, kako in kaj se je dejanje izvršilo. Tudi je neverjetno, da bi Trček, star kakor je bil, povabil njega seboj, zato da bosta pila brinjevec. Poleg tega pa je tudi priča, katero je obtoženec navedel, zanikala, da bi bil v tistem A. Trček pri njej kupil brinjevec. Nemogoče je tudi, da bi bil dejanje izvršil v popolni pijanosti, kajti potem bi se ne mogel spominjati sedaj, da ga je udaril s kolom in mu pobral denar.

Franc Koprivec je tudi drgače zelo na slabem glasu. Občinski urad je poslal na sodišče izjavo v kateri prosi, naj se vtakne obtoženca po prestani kazni v prisilno delavnico, ker se ljudje boje, da ne bi potem zopet nadaljeval prejšnjega življenja. Bil je že enkrat predkaznovan radi tatvine. Preživljala ga je povečini mati s tem, kar je priberačila, on pa je sedel doma ali pa postopal okrog.

Porotnikom je bilo stavljenih šest vprašanj, med njimi eno glavno, ki se je glasilo na **roparski zavratni umor**. To vprašanje so porotniki potrdili, vsled česar so odpadla vsa druga vprašanja. Sodni zbor je nato izrekel obsodbo po § 136. z uporabo § 52., ki se glasi na 10 let težke ječe z raznimi poostrili. Obtoženec je sodbo mirno sprejel in takoj nastopil kazen.

Druge porote.

MARIBOR.

Razpečevalec ponarejenih delnic.

Predvčerajšnjim se je zagovarjal pred mariborsko poroto strojni tehnik Franc Baumann, doma iz Ormoža. Obtožen je bil hudodalstva goljufije, storjenega s tem, da je posredoval na Dunaju pri razpečavanju ponarejenih delnic gorenjeavstrijske električne delniške družbe na Dunaju. S ponarejenimi delnicami je bilo v Avstriji več oseb oškodovanih za 1 milijardo avstrijskih kron. Ponarejevalci so pobegnili v Jugoslavijo. Bili so aretirani in izročeni avstrijskim oblastim. Baumanna niso izročili, ker je naš državljan. Tako je prišel torej pred mariborsko poroto. Ker so izpovedale priče zanj ugodno, je bil oproščen. Obsojen pa je bil radi prepovedane nošnje orožja na dva meseca zapora. Ker je sedel radi goljufije že 11 mesecev v preiskovalnem ter se mu je zapor štel v kazen, je bil takoj izpuščen.

Goljuf.

Posestnikov sin Januš Luther iz Križevcev je izvabil od veletrgovca Josipa Benka v Murski Soboti 20.000 Din. Predložil mu je pismo, v katerem ga prosi neki znanec, ki je ž njim v trgovskih zvezah in kateremu je posodil veletržec že večkrat denar, naj mu da omenjeno svoto kot predujem.

Obtoženec je lagal pri obravnavi kot cigan. Hotel je dokazati svoj alibi, toda ni se mu posrečilo.

Na podlagi soglasnega krivdoreka je bil obsojen na poldrugo leto težke ječe in s posti poostrene ječe.

CELJE.

Rop, ki se ni izplačal.

Pred celjsko poroto se je zagovarjal v torek še ne polnoletni delavec France Kamenšek iz Duhovega pri Sv. Roku.

Napadel je blizu Rogatca voznika Nikolo Pavića ter izsilil od njega z nožem v roki 10 Din. Sunil je svojo žrtev tudi opetovano z nožem ter jo lahko poškodoval.

Pri obravnavi je korajžni ropar bojazljivo tajil. Zagovarjal se je, da je sunil voznika z nožem samo zato, ker se je ta izrazil zaničljivo o Jugoslaviji.

Odnesel je tri leta težke ječe.

Detomorilka.

Nekoliko slaboumna delavka Julijana Železnik iz Trbiža pri Ljubnem je imela fanta ter porodila na stara leta otroka, ki ga je pa vrgla v Savinjo.

Nezakonski oče sicer trdi, da ji je obljubil, da jo poroči, ona pa to zanika in pravi, da je izvršila zločin v duševni zmedenosti in skrajni bedi.

Ker so porotniki vprašanje glede krivde zanikali, je bila oproščena.

Gospodarstvo.

LJUBLJANSKA BORZA.

sreda, 3. marca 1926.

Vrednote: Investicijsko posojilo iz l. 1921 den. 77, bl. 78; Loterijska državna renta za vojno škodo den. 279, bl. 281; Zastavni listi Kranjske deželne banke den. 20, bl. 22; Kom. zadolžnice Kranjske dež. banke den. 20, bl. 22; Celjska posojilnica d. d., Celje den. 200, bl. 202; Ljubljanska kreditna banka, Ljubljana den. 200, bl. 220; Merkantilna banka, Kočevje den. 100, bl. 102, zaklj. 102; Slavenska banka d. d., Zagreb den. 50; Kreditni zavod za trg. in ind., Ljubljana den. 175, bl. 185; Strojne tovarne in livarne d. d., Ljubljana bl. 125; Združene papirnice Vevče, Goričane in Medvode d. d., Ljubljana den. 110; »Stavbna družba« d. d., Ljubljana den. 90, bl. 100; »Šešir«, tovarna klobukov d. d., Škofja Loka den. 115, bl. 120, zaklj. 115.

Blago: Les: Tramiči 3/3 ali 3/4 in sicer: 4 m 250 kosov, 5 m 400 kosov, 6 m 200 kosov, fco mrjea 2 vag., den. 385, bl. 385; bukova drva cepanice, napol suha, fco Podbrdo 5 vag., den. 21, bl. 21; bukovi plohi, 40, 50, 60, 70, 80, 90, 100 mm, od 2 m napr., I., II., fco nakl. post. 4 vag., den. 425, bl. 425; brstovi hlodi, od 25 cm napr., od 2 m napr., fco nakl. post. bl. 450; orehovi hlodi, ravni, zdravi, enostranska krivina dopustna, od 30 cm prem, in od 2 m dolž. napr. fco vag. nakl. post. 1 vag., den. 850, bl. 850; borovi brzojavni drogovi, od 7—9 m, od 14—17 cm na tanjšem koncu, fco vag. nakl. post. bl. 250; bukova drva, suha, uzaneèna, fco vag. Fiume bl. 25; hrastovi pragovi: 1.80 m, 13×18, fco vag. meja bl. 24; hrastovi plohi, neobrobljeni, od 60 mm napr., od 2 m napr., fco vag. meja bl. 1050. — **Premog: Kal. ca 7000 antracit, Orle, fco vagon Škofljica:** kosovec, za 1 tono bl. 500; kockovec, za 1 tono bl. 450; orehovec, za 1 tono bl. 400; zdrob, za 1 tono bl. 350. **Kal. ca 4800, fco vagon Ormož:** kosovec nad 60 mm, za 1 tono bl. 260; kockovec 35/60 mm, za 1 tono bl. 240; orehovec 20/35 mm, za 1 tono bl. 210; zdrob 10/20 mm, za 1 tono bl. 190. **Kal. ca 3500, fco vagon Novo mesto:** kosovec, za 1 tono bl. 170; kockovec 100 mm, za 1 tono bl. 150; orehovec 50 mm, za 1 tono bl. 140; zdrob, za 1 tono bl. 130; rovni, za 1 tono bl. 120. — **Žito in poljski pridelki:** Pšenica bačka 76/77, 2%, fco vagon Novi Sad bl. 287; koruza nova za takoj, fco vag. Novi Sad bl. 116; korza nova za marc, fco vag. Novi Sad bl. 120; koruza nova za april, fco vag. Novi Sad bl. 127; koruza stara, fco vag. Novi Sad bl. 145; koruza umetno sušena, fco vag. Novi Sad bl. 135; koruza inzulanka, fco vag. Čakovec bl. 155; zeleni fižol, okrogel in podolgovat, fco vag. Maribor bl. 270; oves sremski, rešet., fco vag. sremska post. blago 180; krompir beli, rinf., fco vag. slov. p. bl. 80; krompir rani, roza, fco vag. slov. p. bl. 75. — **Gradbeni materijal:** Prima Portlandcement »Zagorka«: v sodčkih po 190—200 kg bl. 64; v jutavrečah po 50 kg bl. 54; v papirnatih vrčah po 50 kg, za 100 kg, fco vag. post. Zidani most bl. 58.

BORZE.

Zagreb, 3. marca. Devize: Newyork 56.578—56.875, London 275.75—276.75, Paiz 211—213, Praga 167.876—168.885, Dunaj 7.989—8.029, Curih 10.916—10.956, Milan 227.16—228.36.

Curih, 3. marca. Beograd 9.1650, Newyork 519.50, London 25.2475, Pariz 19.42, Milan 20.84, Praga 15.385, Berlin 123.70, Dunaj 73.25, Bukarešta 2.275, Sofija 3.75, Budimpešta 72.80.

× **Mednarodni semenj v Solunu.** Za mednarodni semenj v Solunu, ki se vrši od 15. do 31. maja t. l. dobijo interesenti prijavnice in prospekte v pisarni zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.

Sport.

Holmenkollenske drsalne tekme. Za tek na 50 km se je prijavilo 155 udeležencev, večina Norvežanov. Izid tekme je bil v toliko presenetljiv, ker je bilo med prvimi 19 zmagovalci 15 Norvežanov. Od favoriziranih Fincev je zasedel Niku 5., Lappalainen 6. in Raivio 8. mesto. Prvi Šved, Alon, je prišel šele na 22. mesto. Prvi zmagovalec je bil Kielbotu, ki je med navdušenim odobravanjem pasiral cilj v 3 : 45.19. Kako izborni so bili od prvih 30 zmagovalcev doseženi časi, kaže dejstvo, da sta zasedla Nemca Solleder in Huger 37. oziroma 101. mesto.

80 let Oxford-Cambridga. Klasični veslaški match Oxford-Cambridge, ki se vrši vsako leto koncem marca in je ena največjih športnih prireditev sveta, slavi letos jubilej. Leta 1846 se je ta tekma prvič odigrala na sedanji progi Mortlake-Putney.

Urugnayci ne pridejo v Evropo! Kakor poročajo iz Pariza, bo izpadlo tekmovalno potovanje, ki ga je hotel nastopiti v času april-junij F. C. Belgrano iz Montevidea po Evropi. Nasproti pa gotovo pride v Evropo team iz Peruja.

Rekordi Rademacherja padaja. Eden najnevarnejših tekmecev nemškega svetovnega plavača Erika Rademacher je mladi Amerikanec Walter Spence, ki je ravno v zadnjem času pokazal izborne zmožnosti. Tako je Rademacherjev svetovni rekord v prsnem plavanju na 200 m potesnil od 2 : 50.4 na 2 : 47.6. Na 200 y je dosegel Amerikanec izboren čas 2 : 32.6, ki sicer prekaša **oficijalni** svetovni rekord, pa vendar za malenkost zaostaja za svetovnim rekordom, ki ga je napravil Rademacher pred svojim odhodom v Hamburgu v 2 : 31.1. Obenem z 200 m svetovnim rekordom je podal Rademacherjev pv. rekord na 220 y v prsnem stilu, ki ga je Spence potisnil od 2 : 52.6 na 2 : 48.8.

Kakor se zdi, se bo sedaj spolnila usoda Rademacherja kakor svoječasno Houbenova. Seveda Rademacher ni primoran, da nastopa na daljave, ki mu ne konvenirajo, kakor je moral storiti Houben. Amerikanca pa seveda tudi nikdo ne more siliti, da bi si moral pustiti vsiliti handicap. Spence je predestiniran na kratke, Rademacher pa na daljše proge. Kompromis bi bil 200 m, in tukaj se zdi, da je Amerikanec boljši. Ne smemo torej pričakovati od Rademacherja preveč, čeravno je gotovo, da bo veliko težji poraziti Rademacherja kakor Houbena.

Jack London: 27

Morski vrag.

Mogoče je tudi elementarna hitrost njegovega duha, ki me je pripravljala v zadrego. Vedno je šel stvari tako naravnost do jedra in je odločil od vprašanje vse nepotrebne podrobnosti in s toliko končno gotovostjo, da mi je bilo, kot da bi se boril v globoki vodi, kjer ni nobenega dna, kamor bi stopil. Vrednost življenja? Kako sem mogel v naglici odgovoriti na tako vprašanje? Svetost življenja sem vedno smatral kot resnico, ki je ni treba dokazovati. Da je življenje imelo bistveno vrednost je bila prava resnica, o kateri nikdar nisem dvomil. Ko pa me je pozval, naj dokažem to resnico, nisem mogel odgovoriti.

»Že včeraj sva se menila o tem,« je dejal. »Rekel sem, da je življenje kvasje, nekaj kvasovitega, kar požira življenje, da živi, in da je življenje zgolj uspešna svinjarija. Veš, med vsem, kar se na svetu nudi in zahteva, je življenje najbolj cena stvar. Vode je samo toliko, zemlje samo toliko, zraka samo toliko, kolikor ga je, toda življenje, ki hoče biti rojeno, je brezmejno. Narava je razsipnica. Poglej ribe in milijone njihovih jajec. Sedaj pa poglej sebe in mene. V naših ledjih so možnosti za milijone življenj. Da bi samo mogli najti časa in prilike in izrabiti poslednjo mrvico in vsako mrvico nerojenega življenja, ki je v nas, bi mogli postati očetje celih narodov in bi obljudili cele celine. Življenje? Pah! Nobene vrednosti nima. Med ceninimi stvarmi je najcenejše. Narava ga raztrosa z razsipno roko. Kjer je prostora za eno življenje, vseje na tisoče življenj, in življenje žre življenje, dokler ne ostane najjačje in najbolj svinjsko življenje.«

»Darwina ste brali,« sem rekel. »Vendar ste ga napak razumeli, če sklepate, da boj za obstanek opravičuje vaše samopašno uničevanje življenja.«

Skomignil je z ramo. »Sam veš, da meniš, to samo z ozirom na človeško življenje, kajti štirinožnih živali, ptic in rib uničiš toliko kot vsak človek. In človeško življenje ni na noben način različno, dasi čutiš, da je, in misliš, da sklepaš, zakaj je. Zakaj naj bi jaz štedil s tem življenjem, ki je po ceni in brez vrednosti? Mornarjev je več, kot je na morju ladij za nje, delavcev več kot je tovaren in strojev za nje. Ej, ti, ki živiš na suhem, dobro veš, da nastanjate svoje revno ljudstvo po mestnih brlogih in luknjah, pa spuščate nadnje lakoto in kugo, pri vsem tem pa še vedno ostane več revežev, ki umirajo, ker nimajo skorjice kruha, koščka mesa (ki je zopet uničeno življenje), da sam ne veš, kaj bi ž njimi. Ali si kdaj videl londonske pristaniške delavce, kako se bore kot divje zveri, da bi dobili priložnost za delo?«

Odšel je proti kabinskim stopnicam, a je obrnil glavo, da pove še poslednjo besedo. »Ali veš, da je edina vrednost, ki jo življenje ima, tista, katero si življenje samo daje? Naravno se življenje precenjuje, ker ga potrebno napačno sodijo v njegovo korist. Vzemi tistega mornarja, ki sem ga imel gori na jambori. Držal se je, kakor da bi bil nekaj dragocenega, zaklad, ki je več vreden kot vsi diamanti in rubini. Za tebe? Ne za mene? Nikakor ne. Sam zase? Da, jaz ne sprejmem te njegove cenitve. On se bridko precenjuje. Vse polno je drugega življenja, ki hoče biti rojeno. Da bi bil padel na krov in si razbil glavo, bi svet ničesar ne izgubil. Za svet ni imel nobene vrednosti. Dobava je preobilna. Vrednost je imel samo za sebe; in da pokažem, kako namišljena je celo ta vrednost, se ne zaveda kadar je mrtev, da je izgubil samega sebe. On sam se je cenil nekaj več kakor so diamanti in rubini. Diamantov in rubinov ni več, razstresli so se po palubi, da jih splavi vedro morske vode, in on niti ne ve, da diamantov in rubinov ni več. Pri tem pa ne izgubi ničesar, kajti z izgubo samega sebe izgubi zavest izgube. Ali ne razumeš? No, kaj imaš na to povedati?«

»Da ste vsaj dosledni,« je bilo vse, kar sem mogel reči in pomival sem dalje posodo.

Sedmo poglavje.

Po tridnevnem izpremenljivem vetru smo naposled vendarle dobili severovzhodni pasatnik. Ko sem prišel na krov po dobrem počitku, vzlic bolnemu kolenu, sem videl, kako je Duh plul z vsemi jadri, ki jih je napenjal svež veter od zadaj. Ej, čudo velitega pasatnika! Vozili smo ves dan in vso noč, drugi dan in naslednji dan, dan za dnevom; imeli smo veter vedno od zadaj, ki je vlekel trajno in močno. Ladija se je sama vozila. Nobenega vlačenja in natezanja jader in vrvi ni bilo, nobenega premikanja vrhnjih jader; mornarji niso imeli drugega posla kot pri krmilu. Ponoči, ko je slnce zašlo, so nekoliko zrahljali jadra; zjutraj, ko se je izpuhtela sopara rose, so jih zopet napeli — to je bilo vse.

(Dalje prih.)

Srajce, promenadne bele in barvaste, **ovratnike** vseh vrst in fason, pentlje, samoveznice, žepne robce, nogavice v raznih barvah za gospode in dame, naramnice, toaletne potrebščine, svilene trakove, čipke in vezenino. Nizke cene. — — Velika izbera samo pri

JOSIP PETELINC-U - LJUBLJANA

bilzu Prešernovega spomenika ob vodi

PREMOG - ČEBIN

Wolfova ulica 1/II. - Telefon 56.

Vsak dan

namočeno polenovko

se dobi v trgovini Kovačič - Japelj, Ljubljana, Kongresni trg.

Gospodična

želi v svrho skupnih nedeljskih izletov znanje z mladim gospodom, naj šteje 22 let. Ponudbe prosi na upravo lista pod: »Pomlad se budi«.

V službo

k večjemu industrijskemu ali trgovskemu podjetju želi vstopiti resna, zanesljiva in vestna gospodična z 10 letno pisarniško prakso, perf. znanjem nemščine in italijanščine poleg slovenščine, izvrstna strojepiskaj korespondentka in knjigovodkinja. — Cenjene ponudbe na upravo lista pod »Elektra« do 20. marca t. l.

Širite „Narod. Dnevnik“.

„GROM“

GARNIŠKO POSREDNIŠKI IN ŠPEDICIJSKI BUREAU

LJUBLJANA, KOLODVORSKA ULICA 41.

Brzojavni naslov: „GROM“. Telefon interurban štev. 454.

PODRUŽNICE:

Maribor, Jesenice, Rakek.

Oskrbuje vse v to stroke spadajoče posle najtrezneje in pod kulantnimi pogoji.

Zastopniki družbe spalnih vozov S. O. S. za ekspresne pošiljke.

MALI OGLASI

Samo oglasom do 20 besed Din 5·—, vsaka nadaljna beseda 50 par.

Absolvent trg. teča'a

išče službe pri kakem večjem podjetju. Gre tudi nekaj mesecev brezplačno. — Ponudbe prosi na upravo lista pod: »Dobra moč«.

Stanovanje

obstoječe iz kuhinje in sobe išče mirna stranka. Plača postranska stvar. — Ponudbe na upravo lista pod: »Stanovanje«.

Vrtnarske zadeve

posreduje

Goikova „Vrtnarska šola“ v Kranju.

Izdajatelj in odgovorni urednik ALEKSANDER ŽELEZNIKAR. — Za tiskarno »Merkur« v Ljubljani Andrej Sever.